

Hladce obrace:

Od sebe sama,

kolem prázdna

a skrze něj

2. 6. – 2. 7. 2022

Dům umění Ústí nad Labem

Hladce obrace:

Od sebe sama,

kolem prázdna

a skrze něj

2. 6. – 2. 7. 2022

Dům umění Ústí nad Labem

Výstava byla uspořádána v rámci studijního předmětu Kurátorský workshop studentkami prvního ročníku akademického roku 2021/2022 navazujícího magisterského oboru Kurátorská studia Fakulty umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem.

Kurátorský tým:

Tereza Häckelová, Ester Klingerová,
Nela Kuhnová, Kristýna Mouchová,
Kateřina Pencová, Zuzana Rambousková,
Hana Sedláčková, Anastasia Taran

Vystavující autoři:

Dominik Bek, Veronika Šrek Bromová,
Seiko Hihara, Lukáš Hofmann,
Markéta Kubíčková, Jan Matýsek,
Jan Prošek, Marie Tučková

Supervize:

Prof. Mgr. Michal Koleček, Ph.D.,
MgA. Adéla Machová, Ph.D.,
MgA. Barbora Hájková DiS.

3.....	Úvodní slovo
4.....	Anotace výstavy

6.....	David Kořínek: Štěstí sdílet
8.....	Martin Kolář: Ornament sexuality a intersexuality

VYSTAVUJÍCÍ AUTOŘI*KY

12.....	Dominik Bek
13.....	Jan Matýsek
14.....	Jan Prošek
15.....	Lukáš Hofmann
16.....	Markéta Kubíčková
17.....	Marie Tučková
18.....	Seiko Hihara
19.....	Veronika Šrek Bromová

20.....	Doprovodný program
23.....	Obrazová příloha

Výstavní projekt vznikl na základě souznění podvědomých pocitů zrychleného způsobu života, který definuje současnou podobu našich společenských vazeb. Zdá se, že jsme spolu propojeni víc než kdy jindy a jsme konfrontováni s nekonečným množstvím spleťtých příběhů, ať už v naší rodině, či v širším okolí. Každý den vstupujeme do styku s různými lidmi a se zprostředkovanými událostmi, proto jen zřídka kdy máme čas a prostor cítit se vnitřně v souladu sami se sebou a s přítomným okamžikem. Chvilky, které můžeme prožívat intimně a které máme sami pro sebe, stále ubývá. Můžeme se cítit ztraceni, odcizeni, odděleni od svého nitra. Abychom se mohli znovu napojit na přirozenou intuici a vnitřní *Já*, je zásadní nalézat vlastní způsoby, jak být vědomě přítomni. Pomocí takových okamžiků zřetelně vymezujeme vztah „*Já* – svět.“ Cílem výstavy bylo hledat odpovědi na otázky, které nám pomáhají porozumět sami sobě i okolnímu světu. Kam patříme? Kdo jsme? Kým můžeme být?

Hladce obrace:

Od sebe sama,
kolem prázdná
a skrze něj

Výstavní projekt se snažil nalézt rovnováhu mezi touhou mít ve světě své místo, někam patřit a přáním se lišit, být jiný než druhý. Chceme na sebe upozornit, vystoupit z davu, ale zároveň být ukotveni v celku. Obě tyto protikladné tužby jsou součástí naší existence, často však může vzniknout uzel, znejasnění, kde jedna z nich končí a druhá začíná.

Pomocí individuálních gest máme možnost své touhy od sebe rozeznávat. Rozlišujeme jejich nuance, kultivujeme je. Díky tomu si uvědomujeme, že ve světě jsme všichni spolu, zároveň každý sám za sebe. Chceme se seberealizovat, ověřit si svou individualitu buď jako *Já jsem*, nebo jako *Já jsem součástí této rodiny, této komunity, této subkultury*. Vytváříme si své osobní rituály, které nás ukotvují a podporují naše sebeuvědomění.

Téma osobních rituálů přitom otevírá uvažování nad tělesností a doteky. Skrze ně poznáváme nejen své bezprostřední okolí, ale i vlastní tělo, kterému pak lépe porozumíme a pečujeme o něj. Rituál může být prostředkem, jak se ujistit o vlastní existenci, která je součástí řádu světa, propojuje nás s ním, ale zároveň nás vyčleňuje z davu. Je nástrojem pro hledání hranice mezi automatizovaným procesem každodenních úkonů a náhlými momenty vytržení.

Skrze intersubjektívni pojetí výstava hledala sdílené hodnoty a podstatu našich osobních rituálů. Sledovala celé spektrum ritualizovaných činností. Jsou to právě takové aktivity, jejichž nenaplnění nás činí nejistými, nervózními, osamělými nebo zranitelnými.

Výstava hledala odpovědi na elementární otázky, které nám pomáhají porozumět sami sobě i okolnímu světu. Kam patříme? Kdo jsme? Kým můžeme být? Každá umělkyně a umělec pro výstavu vytvořil* a dílo, kterým artikuloval* a svůj vlastní příběh zprostředkovávající odlišná vnímání reality.

Jejich díla byla reflexí vlastních prožitků, probouzela emoce a umožňovala sdílení subjektivně prožívaných příběhů. Rozmanitost rituálů vybízela také k pestrosti vyjádření. Vedla každou umělkyni a umělce ke specifickým, pro ně relevantním gestům a médiím. Umělkyně a umělci se prezentovali malbou, grafickými listy, instalacemi, zvukovými a interaktivními objekty.

Výstavou výrazně prostupoval motiv translucentní drapérie, která vinoucí se prostorem, napomáhala divákovi k orientaci v galerii. Byla mu průvodcem spleť uměleckých děl do nejzazších koutů výstavních prostor. Fluidní a efemérní atmosféru, kterou vytvářelo architektonické pojetí prostoru, doplňovaly motivy prošívání a intimního doteku, který byl patrný jak na samotných autorských uměleckých počinech, tak na celkovém uchopení prostoru galerie.

Skutečné uzly v tkanině a zároveň pomyslné uzly mezilidských vztahů či různých setkání jsou synonymem provázanosti našich rituálů, které vedou k sebezpoznání putujícím od sebe sama, kolem prázdná a skrze něj.

Výstavní projekt *Hladce Obrace: Od sebe sama, kolem prázdná a skrze něj* vznikl z rukou studentek prvního ročníku navazujícího magisterského studijního oboru Kurátorská studia na Fakultě umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem a probíhal od 2. června do 2. července 2022 v Domě umění Ústí nad Labem.

Jako rozšíření výstavy připravily studentky katalog, který nejen prezentuje záměr kurátorského týmu a vystavujících umělců, je ale také doplněn o fotografie z vernisáže a jednotlivých instalací. Publikací je propleteno téma rituality, osobních vztahů a vlastního prožívání světa. Každému umělci a umělkyni věnuje hlubší pozornost a snaží se je ukotvit i v celém kontextu výstavy. Kurátorský záměr je podpořen dvěma teoretickými texty, které zkoumají téma výstavy z dalších perspektiv. Ty pro katalog připravil filosof a vysokoškolský pedagog Mgr. Martin Kolář, Ph.D. s textem *Ornament sdílené intimacy a intersexuality* a umělec a vysokoškolský pedagog doc. Mgr. David Kořínek s textem s názvem *Štěstí sdílet*.

DAVID KOŘÍNEK: ŠTĚSTÍ Sdílet

Lynne Segal se ve své knize *Radical Happiness* zamýšlí nad možnostmi, jak rozpustit svá individuální strádání v kolektivním prožívání radosti. Jako mnoho jiných se dnes snaží znovu probudit naše uvažování o možném naplnění utopií, která nás provázejí od počátků našeho přemýšlení o budoucnosti, která by měla být lepší. *„Skutky lásky mohou být nekonečně rozmanité, jejich projevy se mění v čase i místě, přesto zůstávají riskantním základem osobního štěstí. Přesto nám láska nabízí možnost přemýšlet o různých světech, komunitách či nověji prostorech naděje a odporu, které si představujeme nebo vytváříme pro podporu větší sociální harmonie, spravedlnosti, politického vzdělávání a radosti ze života. Jsou to místa zamýšlená speciálně proto, aby do života těch, kdo je obývají, vnesla smysl a tvořivost, ale také uznání a potěšení. Přesto je v současné době téměř z definice málokterý podnět nebo činnost více vysmívaná a odmítaná než ta, která je označována jako ‘utopická’.“* Důležité je, že se autorka v knize nevěnuje pouze tématům štěstí, radosti, lásky nebo právě utopie, ale možná nepřekvapivě zmiňuje též kategorii bláznovství nebo spíš šílenství.

A Prahou právě prošel první průvod v rámci *Mad Pride*. I o té Segal píše (tedy ne o té pražské) a vidí v ní pokračování slavností, které už od antiky a především pak ve středověku přehazovaly role těch normálních, kteří vidí věci tak, jak jsou a oněch „jiných“, kteří vnímají věci, jak by být mohly. Tedy vzhůru nohama, jako v zrcadle, pokřiveně. Nebo možná naopak narovnaněji. Dokonce snad rovnostářsky.

Segal kniha vyšla v roce 2018, tedy dva roky před pandemií, která nám, kdyby nic jiného, bez upozornění ukázala, že svět kolem nás nemusí být jen hlavou dolů, ale i „na hlavu.“ *Radical Happiness* je právě takovým návodem, jak v takovém světě fungovat a nezbláznit se. Nebo zbláznit, ale vnímat to jako politické gesto. Možná až příliš ostře se staví proti pocitu individuálního smutku zachvacujícího nejednoho z nás, jemně jeho příčiny přisuzující konzumní společnosti zachvácené rychlými řešeními v podobě medikací, které jsou vždy po ruce a armádě terapeutů na druhé straně mobilního signálu. Radikalita Segalové léčby spočívá v přijetí stavu donedávna známého jako melancholie, později hysterie a dnes jako fyzický pocit úzkosti. Tyto stavy nám dávají možnost vnímat život z druhé strany, odmítnout diktát výkonnosti, apelu na zajištění sebe a okolí, podlehnout obchodu se štěstím. Ono radikální štěstí pak spočívá ve společném sdílení radosti (něco, co Segal považuje za zcela unikátní okamžik). Štěstí tak pro ni není osobním, ale společně zakoušeným, vzájemně obohacujícím. Nepřekvapí nás pak, že její uvažování se kryje s aktuálním přesměrováním feministické perspektivy v metodu použitelnou na ostatní marginalizované skupiny.

Říkal mi před lety blízký přítel, že pro kariéru umělce se rozhodl už jako dítě, když si uvědomil, že umění mu jako jediné povolání (ano, umění je profese jako každá jiná) umožní být legálně šílencem. Nejde o to „dělat blázny“ nebo „nastavovat zrcadlo“, ale otevírat světy, které jen rychle mijíme v úprku za individuálním štěstím (do nového bistra, po práci, pro dopamin sociálních sítí, za sezónním zbožím, bezpečným dobrodružstvím na druhé straně světa, dalším dílem dalšího seriálu). Radikálním se nám pak může jevit i návštěva galerie současného umění. Ironicky bychom mohli dodat, s ohledem na Segalové kolektivitu, nejlépe v případě, pokud nejsme v takovémto prostoru sami a jsme schopni vstoupit do dialogu nejen s komplikovaným dílem, ale i dalšími, kdo nad ním přemítají.

„Abychom se mohli znovu napojit na přirozenou intuici a vnitřní Já, je zásadní nalézat vlastní způsoby, jak být vědomě přítomni. Pomocí takových okamžiků zřetelně vymezujeme vztah Já – svět.“ píše manifestačně kurátorky v úvodním textu k výstavě *Hladce obrace: Od sebe sama, kolem prázdna a skrze něj*. Na knihu Lynne Segal jsem si při příležitosti vernisáže výstavy vzpomněl, když dav na lávce čekal na její zahájení. Bylo zde tolik lidí možná i proto, že se téměř dva roky nemohli vidět. Prostě jen živě vidět. Venku. Spolu. A nemohli dovnitř. Na vnitřní straně proskleného vchodu a přilehlých oknech probíhala performance Lukáše Hofmanna.

Mladý umělec jazykem slízával z těchto ploch bílou tekutinu. Jak v takovéto situaci vymezit vztah Já – svět? Možná je to ono štěstí. Štěstí, že tu jsem, štěstí, že tuto situaci nezažívám sám, radost, že jsme u toho. Něco, co jsme dávno považovali za nevhodné, později kanonizované, ještě později trapné, pak směšné, je dnes opět vážným a důležitým. A snad je to i znovunalezená funkce umění, respektive jeho terapeutická funkce (v době, kdy je terapie shodná s praktikováním jógy). Segalové kolektivní štěstí totiž můžeme chápat také jako obrácení populárního vektoru od sebepeče k péči. Vektor má totiž ze své definice pevný bod jen jeden. A ten určujeme v poli možností my.

*doc. Mgr. David Kořínek (*1970) je umělcem a vysokoškolským pedagogem. Je členem umělecké skupiny Rafani, jejichž tvorba se často vymezuje vůči palčivým společenským tématům a pracuje s prvky kolektivní paměti či politiky. Pedagogicky působí na Katedře dějin a teorie umění Fakulty umění a designu UJEP.*

Spolupracuje také s UMPRUM a Scholastikou v Praze. Soustředí se na současné umění ve spojení s audiovizuálními médii a teorií pohyblivého obrazu vzhledem k vizuálnímu umění. Je autorem odborných textů v uměleckých časopisech a sbornících a věnuje se také kurátorské činnosti.

MARTINKOLÁŘ: ORNAMENT

Motto:

„Včera večer v posteli jsem si dlouze, s úsilím co chvíli obnovovaným, zkoušel představit vlastní neexistenci. Svě subjektivní nic. Takřka jsem cítil, jak vyklouzávám ze svého těla – jenže tammé dobrodružství končilo. Jakmile opustím pouzdro, ztratí se i obsah, všechno se přeruší. Jsem svázán s vlastním tělem na život a na smrt, tohle klišé je čas od času téměř k nevíře. Byla by chyba domnívat se, že můj život patří mě. Ale ještě větší chyba by byla ho promarnit, dopustit, aby přišel na zmar, zašantročil se. Tenhle život mi byl svěřen – neptám se, kým, neboť znám odpověď, tudíž vím to, že jde o špatně položenou otázku; nemohu se odvolávat na nic než své nepopíratelné vnímání zodpovědnosti. (coby na jedinou pocítitelnou zkušenost). Se svým životem jsem v recipročním vztahu. Ten vztah má jméno: odkázanost. – Až sem by bylo všechno v pořádku. Jenže který dílek tohoto rozštěpeného života nazývá sám sebe já? (...) Já; fikce, na níž se můžeme podílet maximálně spoluautorstvím.“

Imre Kertész¹

Je to jakýsi život „odehrávající se“ (či prožívaný?) v síti či lépe řečeno v textuře, v níž jednotlivé „uzlíky“, vazby utvářejí významová pole. Pole, *chiasma*, která jsou propojená se světem vně.² S místy, v nichž k nám v rámci intertextuality pronikají cizí slova (druhá slova, objektová slova), ideologémata.³ Ta souvisí s prostorem, který může být ohrožujícím pro soulad se sebou samým. Zmíněné ohrožení, je založeno na konstrukci světa venku, který proniká do území bezpečného a uspořádaného, do hájemství za zdí či plotem, zahrady nebo parku. Místa strukturovaného péčí. směřující k vlastnímu já. Paradoxně i do světa bezpečí.⁴ Ach, ty křehké generace... Takto vnímané prostředí můžeme s jistou nostalgií zachytit například již v dílech klasiků,⁵ charakterizujících „habsburský mýtus“. Tedy již zavedený svět jistoty. Podívejme se proto, jak pole jistoty popisuje Hermann Broch.

„Alžběta sice nevěděla, že každý sběratel houževnatým úsilím o naprostou úplnost sbírky, jíž nelze dosáhnout, jež je nedosažitelná, přerůstá nasbírané věci, vrůstá do nekonečnosti, splynutím se sbírkou zároveň doufá v dosažení vlastního absolutna a překonání smrti, Alžběta to nevěděla, ale obklopena spoustou krásných věcí, které se kolem ní hromadily a kupily, obklopena spoustou krásných obrazů přesto tušila, že obrazy se věší na stěnu, aby jaksi posílily zdi, a že všechny ty mrtvé věci mají zakrýt, nebo třeba také krýt a chránit cosi velmi živoucího, k čemu byla sama natolik připoutána, že když někdy přinesli nový obraz, skoro v něm viděla malého sourozence, něco dožadujícího se péče, a rodiče o to pečovali, jako by jako by na tom záviselo jejich společenství: tušila, že se za tím skrývá strach a že se oslavami snaží přehlušit všednost, jenž je znamením stárnutí, strach, který se stále znovu ubezpečuje, neustálým sledem nových překvapení, že žijí, že jsou na světě a definitivně pospolu a že jejich kruh je navždy uzavřen. Alžbětě se zdálo, že tak jako baron začleňuje vždy nové pásy půdy do parku, jehož hustý porost nyní už skoro ze všech stran obklopovaly rozlehlé plochy přívětivého řídkého mlází, tak by také takřka s ženskou starostlivostí nejraději proměňoval jejich společný život ve stále větší ohrazený park plný půvabných zastávek a že bude u cíle a zbaven všeho strachu teprve, až se park rozprostře po celé zemi, sám sobě cílem, parkem, v němž by se Alžběta navěky mohla procházet. Někdy se v ní sice cosi bouřilo proti té jemné neodvratné upoutanosti, ale protože se skoro nikdy nevzepřela zjevně, splývalo to se slunnými obrysy kopců, které ležely venku za zdí parku.“⁶

SEXUALITY A INTERSEXUALITY

Ve zmíněném textu, který je součástí Brochova vizionářského díla *Náměsíčníci*, je popsán rozpadající se svět. Hermann Broch zde charakterizuje prostor osobní až intimní jistoty, subtilní, citlivé a v jistém smyslu „maloměstské“ dívky. Mladé, jemné dámy hledající jistotu v jakémsi, z pohledu teorie informace, neobohaceném prostředí. Obrazy zde „posilují zdi“ a zdi parku utvářejí prostor bezpečí, prostor, který je „navždy uzavřen“.⁷

Takto, nahlížené centra (uvnitř) a periferie (za zdí, či plotem), se stávají vlastně jakýmsi místem – reálným a imaginárním zároveň – produkovaným a obohaceným prostorem.⁸ A vedle toho, místem zvyku rezistentním vůči okolí. Intimita se tak váže na úzus, a ten se stává předmětem sám o sobě, a to i na rovině zážitku a osobního rituálu.⁹ Je proto možno paradoxně uvažovat o uspořádání, které utváří informačně odcizený prostor, svět, *kosmos*, jenž lze popsat jako ornament.

Naše uvažování se tu proto může opřít o unikátní text *Ornament* českého esteta, etnologa a spisovatele Josefa Jedličky, který popisuje zmíněnou „ozdobu“, či spíše vztah, ve smyslu pravidla opakování, jež je svázáno s odcizením (ornament je pro Jedličku synonymem odcizení) znejistujícím čistotu přenášené informace.¹⁰ Je šumem, který ruší komunikaci. Jedlička přistupuje k problému odosobnění na základě principu vzniku entropie. Východiskem je mu dědictví renesance a osvícenství.

„(...) člověk, ten souhrn potřeb a instinktů, (...) uvádí do pohybu přírodní síly, které patří k jeho tělu... působí na vnější přírodu... a zároveň mění svou vlastní přirozenost, rozvíjí schopnosti, které v ní dřímají a hru těchto sil podrobuje své vlastní moci.“¹¹

Samozřejmě otázkou zůstává, jestli i v současné době ještě platí principy osvícenské tradice. Aktualizuje se tedy, pro nás, znovu tážení o konci osvícenství. V této souvislosti Jedlička hovoří i o „faustovském démonu“ přízraku, strašidlu, běsu sémiologické krize. Krize, která má svou vlastní dynamiku a své velké revolucionáře.¹² Hledání východiska z dané situace je marné. Jak píše Josef Jedlička:

„(...) marně hledáme východisko. Ovšemže marně, když sami sebe nahlížíme a přijímáme jako integrální součást přírody entropické

a do entropie nezadržitelně padající, součást kosmu, jehož základem je vůle k otroctví (...).“¹³

Popsaný dynamismus ukazuje k mimolidskému. Autor pro nás naznačuje dispozice hybnosti, jenž jsou založeny na principu dekoru a ornamentalizace. Jedličkovy metodologické předpoklady o ornamentu můžeme chápat a aktualizovat proto například i v dialogu s prací Gillesse Deleuze o opakování z knihy *Rozdíl a opakování*.¹⁴ Vzorec opakování situačních kombinací odpovídá Deleuzovu čtení principu zjevení, rituálního vyjádření, tj. „věčného opakování téhož“, ústředního bodu Nietzscheho filozofické koncepce. Proto je možné vycházet z Deleuzova pojetí, v němž diferenciaci není vnějším, ale vnitřním a nedvojným principem identity. Identita, jednota, je tedy formou věčného opakování a také iterací.

S odkazem k Deleuzovi můžeme promýšlet daný stav v jeho vrstvení a rozkladu časových a prostorových diferencí, jako rituálního a opakujícího se imanentního pravidla myšlení.

To současně podmiňuje přestrukturování přístupu k druhému a zpochybňuje hranici mezi *já* a konstrukcí *druhého*. A právě zde můžeme v metaforické rovině přemýšlet o principu hladkých a obrácených ok. A také o principu pletení, provazování, o filosofii textilu..., o hladce a obrace..., o výrobě perel – vždyť slovo „purl“ se v mluvené podobě pronáší stejně jako „pearl“..., o světě dekoru. O ornamentu, který se vymezuje vůči čistotě a stává se řádem, tedy tím, co v řečtině nazýváme slovem *kosmos*, tedy světem. Světem uspořádání, který je polem toaletních potřeb (hlavně dámských), skvostů, dekorací, prostorem pro líčení... *Kosmos* je kvazi synonymem kosmetiky.¹⁵ Tak tedy ještě jednou: hladce a obrace.

Mgr. Martin Kolář, Ph.D. (*1969) je filosof a vysokoškolský pedagog na UJEP v Ústí nad Labem a Kateřdře mediálních studií Metropolitní univerzity v Praze. Ve svých textech i akademické praxi se zaměřuje především na estetiku a filosofii ve výtvarném umění. Jeho primární specializací je tematika reprezentace, pragmatismu, nápodoby, kulturní paměti a médií.

Je členem redakční rady *Vita Intellectiva* – nakladatelství Togga a členem Společnosti pro estetiku. Je také součástí ediční rady FUD UJEP a edičně spolupracuje také s *Filosofickým časopisem Akademie věd ČR, Acta Universitatis Carolinae ad.* Je spoluzakladatelem nezávislé Platformy pro estetiku a politiku představující estetiku jako kritický nástroj.

- ¹ KERTÉSZ, Imre. *Někdo jiný: kronika proměny*. Zlín: Kniha Zlín, 2013. s. 12–13.
- ² Termín *chiasmus*, je zde převzat z fenomenologické tradice a díla Maurice Merleau-Pontyho. Odkazuje na propojení těla a mysli. Merleau-Ponty zde hovoří o splétání. Tělo je součástí „tkáně světa“. Tkáň světa“ „*Tissu du monde*“, nebo „tkanivo věci“ je významovým polem. Dochází ke splétání člověka a světa. Člověk je do světa zapleten. MERLEAU-PONTY, Maurice a Claude LEFORT. *Le visible et l'invisible: suivi de notes de travail*. Paris: Gallimard, 1964. s. 172–204. Naše uvažování je touto tradicí jen lehce inspirováno, na metaforicky řečeno, úrovni textilní tvorby.
- ³ KRISTEVA, Julia. *Le Texte Du Roman: Approche Sémiologique d'Une Structure Discursive Transformationnelle*. Paris: De Gruyter Mouton; Reprint edition, 1979. ISBN 978-9027933041.
- ⁴ Takto chápaný prostor má v evropském kontextu hlubokou tradici. Ať již je to mikrokosmos kultury, *štetlu*, či jakéhosi světa včerejška, k místu, které lze označit slovem *Heimat*, nebo *Mutterland* Srvn.: ZWEIG, Stefan. *Die Welt von Gestern: Erinnerungen eines Europäers*. Berlin: Books on Demand, 2015. Problematika „štetlu“ viz MAGRIS, Claudio. *Daleko odkud: Joseph Roth a východožidovská tradice*. Praha: Sefer, 2009.
- ⁵ Například Robert Musil, Joseph Roth, Stefan Zweig.
- ⁶ BROCH, Hermann. *Náměsíčníci*. Praha: Academia, 2012. s. 67–68.
- ⁷ Herman Broch na daném principu založil i jeho uvažování o kýči. Herman Broch: Několik poznámek k problému kýče, in: *Labyrint revue*, Praha 2000
- ⁸ LEFEBVRE, Henri. *La production de l'espace*. 4. éd. Paris: Anthropos, 2000. Z daného myšlení vychází i SOJA, Edward W. *Thirdspace: journeys to Los Angeles and other real-and-imagined places*. Cambridge, Mass.: Blackwell, 1996.
- ⁹ „Abychom se mohli znovu napojit na přirozenou intuici a vnitřní Já, je zásadní nalézat vlastní způsoby, jak být vědomě přítomni. Pomocí takových okamžiků zřetelně vymezujeme vztah Já – svět. Hledáme

rovnováhu mezi přáním někam patřit a touhou se lišit. Chceme na sebe upozornit, vystoupit z davu, být jiní než ostatní, ale zároveň být ukotveni v celku. Obě tyto protikladné tužby jsou součástí naší existence, často však může vzniknout uzel, znejasnění, kde jedna z nich končí a druhá začíná.“ Hladce obrace: Od sebe sama, kolem prázdná a skrze něj. <https://duul.cz/> [online]. Ústí nad Labem [cit. 2023-05-09]. Dostupné z: <https://duul.cz/hladce-obrace/>

¹⁰ JEDLIČKA, Josef. *Ornament*. Praha: Paseka, 2006. ISBN 80-7185-732-7.

¹¹ *Ibid.*, s. 9.

¹² Těmi jsou dle Jedličky např. de Sade, Nietzsche, Kafka, Dürrematt, autoři absurdních děl, kteří tento svět „(...) nahlíží už jen jako terén možných malérů.“ *Ibid.*, s. 8. Příkladem mu je Gombrowicz „(...)“, který ví, že lidská bytost se nevyjadřuje bezprostředně, ale vždy v nějaké vymezené, vynucené formě (...).“ *Ibidem*.

¹³ *Ibid.*, s. 9.

¹⁴ DELEUZE, Gilles. *Différence et répétition*. Paris: PUF, 1968.

¹⁵ „French *monde*, adjective *mundus* (a, *um*) means proper, clean, elegant, opposed to *immundus*: *immonde*, dirty, impure, foul, abject) > noun *immundus* means absence of ornament > verb *mundare*, *mundare* means to clean, purify as in French *émonder* [immunity, MOP], to clean, take away impurities, dead branches, parasites > lineage of adjective *mundus* (proper) > noun *munus*, *mundi* (homonym, quasi-synonym) means toiletries (especially women's), ornaments, finery > in Greek cosmos, which also means world, but also arrangement, cosmetic decoration > world as totality of beings is also order that is appropriate, proper, a good arrangement, harmony or beauty > *immonde*, while not being absence of world, in sense of *Weltlosigkeit*, is not totally foreign to this meaning (...).“ DERRIDA, Jacques. *The Beast and the Sovereign, Volume II*. Chicago: University of Chicago Press, 2011. s. 9–10.

Prameny:

BROCH, Hermann. *Náměsíčníci*. Praha: Academia, 2012.
ISBN 978-80-200-2156-4.

BROCH, Hermann: Několik poznámek k problému kýče, in: *Labyrint revue*, Praha 2000. ISSN 1210-6887.

DELEUZE, Gilles. *Différence et répétition*. Paris: PUF, 1968.
ISBN 978-2130585299.

DERRIDA, Jacques. *The Beast and the Sovereign, Volume II*. Chicago: University of Chicago Press, 2011. ISBN 978-0226144306.

JEDLIČKA, Josef. *Ornament*. Praha: Paseka, 2006.
ISBN 80-7185-732-7.

KERTÉSZ, Imre. *Někdo jiný: kronika proměny*. Zlín: Kniha Zlin, 2013.
ISBN 978-808-7497-067.

KRISTEVA, Julia. *Le Texte Du Roman: Approche Sémiologique d'Une Structure Discursive Transformationnelle*. Paris: De Gruyter Mouton; Reprint edition, 1979. ISBN 978-9027933041.

LEFEBVRE, Henri. *La production de l'espace*. 4. éd. Paris: Anthropos, 2000. ISBN 27-178-3954-2.

MAGRIS, Claudio. *Daleko odkud: Joseph Roth a východožidovská tradice*. Praha: Sefer, 2009. ISBN 978-808-5924-602.

MERLEAU-PONTY, Maurice a Claude LEFORT. *Le visible et l'invisible: suivi de notes de travail*. Paris: Gallimard, 1964,
ISBN 20-702-8625-8.

SOJA, Edward W. *Thirdspace: journeys to Los Angeles and other real-and-imagined places*. Cambridge, Mass.: Blackwell, 1996.
ISBN 15-578-6675-9.

ZWEIG, Stefan. *Die Welt von Gestern: Erinnerungen eines Europäers*. Berlin: Books on Demand, 2015. ISBN 9783843094306.

DOMINIK BEK

Dominik Bek (*1999) je studentem ateliéru *Sochařství* na UMPRUM v Praze. Ve své tvorbě se pohybuje na hranici mezi sochou a šperkem, přičemž obojí zde zastupují pro daný obor charakteristické materiály. Artefakty, které jsou vytvořeny jako drobné intimní výpovědi vlastní rituální tvorby, propojují přírodní substance nesoucí silnou symboliku. Jsou jimi: vosk, vlasy, klasy obilí. Vzájemně se prolínají a pnou kolem prvků, které jsou typické pro šperk jako je stříbro či perly.

Pro výstavu autor vytvořil les křehkých a drobných, ale ve své podstatě symbolicky silně nabitých předmětů. Spleť těchto uměleckých intimních výpovědí obklopuje diváka a láskyplně nutí jeho tělo proplétat se mezi nimi. Každý artefakt vzbuzuje pocit povědomosti o jeho existenci, je osobní, zároveň svým způsobem promlouvá ke každému a něžně vyzývá k interakci. Právě dotyk je v autorově tvorbě terapeutickým gestem současnosti.

Zavěšené objekty v sobě nesou sílu kultovní atmosféry. Poskytují pocit sounáležitosti, ale i jemné zranitelnosti. Celková instalace vytváří v prostoru rytmizující celek, který vnímáme jako charakteristický rys rituálu, jehož opakující se podoba nám přináší ujištění o světě i vlastní existenci.

JAN MATÝSEK

Jana Matýska (*1994) formovalo studium na *Ateliéru kresby a grafiky* na FaVU VUT v Brně a ateliéru *Scénografie* na JAMU Brně. Dále absolvoval v *Ateliéru nových médií II* na pražské AVU a vystudoval také obor *Experimentálního filmu / Media Art* na University of the Arts v Berlíně. Ve své tvorbě pracuje s instalací a transformací prostoru. Věnuje se jak volnému umění, tak scénografické výpravě a produkci kostýmů v experimentálních divadelních projektech.

Výstavní prostor autor dočasně a efektivně proměňuje do scénografické situace a zve k přímé interakci divákovy osobní, dětské historie. Instalace graduje v psychoterapeutický potenciál, ve kterém se snaží léčit dávno zapomenuté bolesti. Tato osobní traumata nechává omývat v rituální lázni vizuálních stimulů. Usiluje o cestu za hranice svého vědomého těla k hlubšímu zakoušení sebe sama.

Ústředním motivem práce je ztělesněná mýtická postava čerta, která vyvstává právě ze zapomenutých či záměrně potlačených vzpomínek z dětství, které utvářejí naše nevědomé a zraněné Já. Autor i divák tak prožívají společnou fyzickou, psychickou i mentální transformaci.

JAN PROŠEK

Jan Prošek (*1977), výtvarný umělec a odborný asistent ateliéru *Interaktivní média* na FUD UJEP v Ústí nad Labem, se ve své tvorbě zabývá vnímáním krajiny jakožto samostatného fenoménu, ale také krajiny ve vztahu k lidskému vnímání. Inspiraci nachází primárně v přírodě a v jejích fragmentech, které se stávají součástí autorových děl. Jeho nejvyužívanější krajinný element je kámen, kterým zdůrazňuje základní podstatu přírody. Pro autora je samotný prožitek procesu vytváření díla až rituálně posvátný – nalézá v něm jisté uzemnění a osobní stabilitu. Tyto tendence prezentuje ve formě videa, multimediálních instalací či performance.

Na výstavě autor prezentuje své dílo, ve kterém pracuje se svým známým krajinným fragmentem, ale s dost odlišným a pro něj novým přístupem a zpracováním. Jedná se o soubor grafických listů, na které zaznamenává proces obtiskávání kamenů z deseti vrcholů Lužických hor – *Studenec, Klíč, Bouřný, Malý Buk, Velký Buk, Jedlová, Pěnkavčí vrch, Luž, Hvozd, Weberberg*. Tyto přírodní tisky tvoří z vlastnoručně získaného inkoustu z duběnky. Je to právě silný tělesný i duchovní prožitek dialogu autora s pro něj velmi blízkým okolím, kterým umělecky pozvedá tyto záznamy.

Jan Prošek — *Bouřný, Hvozd, Jedlová, Klíč, Luž, Malý Buk, Pěnkavčí vrch, Studenec, Velký Buk, Weberberg, 2022*

LUKÁŠ HOFFMANN

Lukáš Hofmann (*1993) absolvoval studium na AVU v Praze a také studium na Korean National University of Arts v Seoulu. Je laureátem Ceny Jindřicha Chalupického za rok 2018. Ve své mnohověstevnaté praxi se kontinuálně věnuje kolektivní tělesnosti a performativní činnosti. Sám se stává nedílnou součástí svého umění, profiluje se jako kurátor, stylist, umělec a performer.

Ve svých performance nahlíží na tělesnost i mytologii a zkoumá hranice lidské individuality a empatie. Zdůrazňuje tak společenství jako kolektivní organismus, který je manipulován vnějšími neosobními silami. Ten je v jeho díle představen jako jazyk prolínajících se metafor, neprůhledností a neproniknutelnosti či palčivé absence.

Umělcova architektonická intervence a s ní spojené performativní gesto zpracovávají téma transparence a pohledu. V průběhu gesta „slízávání mléčného skla“ nalézáme zpřítomnění a zároveň okamžik archetypálního rituálu, který je fragmentem a odkazem na jeho velkoformátové skupinové performance. Lidské tekutiny, zde konkrétně sliny, podtrhují sensualitu a intimitu momentu.

MARIKÉTA KUBIČKOVÁ

Markéta Kubičková (*2000) je studentkou na AVU v Praze, ateliéru *Intermédiá III*, kde pracuje pod vedením pedagogů Vaňka, Kovandy a Skály. Ve své tvorbě se zaměřuje na spojení a vztah člověk–příroda–techné. Autorka se věnuje modelování vlastních experimentálně zvukových soustav na principech elektrického obvodu. V nich sehrává podstatnou roli moment intimního lidského doteku, na který říše rostlin i techniky reaguje ve formě zvukových odpovědí. Klíčovým aspektem její práce je kooperace, díky které její „zvukové objekty“ nabývají na intenzitě.

Vystavené dílo *Flower Fucksing* reflektuje momenty osobní síly jedince, zároveň sílu spojení a kooperace, která probíhá v komunitě. V práci se objevuje též moment pokory vůči přírodě, přiznání své existence v souladu s ní. Tento přístup je akcentován až modlitebním pokleknutím a následným propojením se s ním. Objekt je silně provázán s tématem tělesnosti v dotecích a interakci celého těla, jehož aktivita je potřebná k vyluzení zvuku. Přináší také touhu experimentovat, vytvářet nové vztahy, přizvat do interakce s dílem další diváky, zaujmout nepravděpodobné úhly těla a následně sledovat zpětnou reakci ve formě zvukových odpovědí. Dílo přináší prožitek skrze vlastní autentickou zkušenost.

Markéta Kubičková — *Flower Fucksing*, 2022

Marie Tučková (*1994) je absolventkou ateliéru *Fotografie I* na pražské UMPRUM. Magisterský titul obdržela na Dutch Art Institute Art Praxis v Nizozemsku a rok pobývala také na stáži v Jeruzalémě. Je jednou z laureátek Ceny Jindřicha Chalupického za rok 2020. V své tvorbě zkoumá možnosti spolupráce. Zabývá se různými rovinami naslouchání a vokální polyfonií, které pokládá za jedny z možných cest vyrovnávání se s patriarchálním, heteronormativním prostorem naší společnosti.

V pětikanálové instalaci *The Rhythm of the Heart Core Rubbed the Popping Bud* se poetické texty a mnohohlasné písně věnují tématům cyklického vnímání času, rytmice cyklu, znovuzrození či dopadu hierarchického chování na ostatní druhy. Snaží se porozumět zvukové kontinuitě skrze spolupráci, která tvoří neustále měnící se rytmus cyklu. Práce je aktem konání, skutkem naslouchání a neustálým procesem stávání se. Písně zkoumají koncept *Polyfonního lůna* jako prostoru neustálé zvukové rezonance. Autorka v něm nachází kolektivní přežití jako feministické ve své cykličnosti, transformaci a nekonečnosti. Je to prostor všech vzdechů a zvuků, nekonečně těhotných každou znějící složkou.

MARIE TUČKOVÁ

Marie Tučková — *The Rhythm of the Heart Core Rubbed the Popping Bud*, 2022

Marie Tučková — *The Polyphonic Womb*, 2022

SEIKO HIHARA

Po absolutoriu na AVU v Praze studuje Seiko Hihara (*1992) doktorský program na Tokyo University of the Arts. Ve své tvorbě pracuje s tématem intimity, interakce a s procesem spolupráce. Soustředí se na rozvíjení participativních strategií, sleduje lidské vztahy a sílu jejich propojenosti. Podstata uměleckého vyjádření podle Seiko Hihara spočívá v důsledném využívání možností vyjadřovacích prostředků performance a instalace, a vymezuje se tak vůči určité nehybnosti, která odkazuje ke konečnosti díla. Vědomě tedy zanechává dílo nedokončené a otevřené, stále ho udržuje při životě, čímž reaguje na fluidní podstatu lidských vztahů.

V prostorách galerie prezentuje prostorovou instalaci utvořenou z pláten s výšivkami. V těchto procesech se zaměřuje na rituály a empatii lidských činností, do nichž vkládá úvahy z kulturně antropologické perspektivy. Tato práce vybízí ke znovuobjevování japonské tradice výšivky *semamori* a *senninbari*, které jsou definované jako ochranné amulety k různorodým životním situacím. Seiko Hihara přemýšlí o síle péče v historickém i současném kontextu. Hledá způsoby, jak extrahovat čistou podstatu těchto empatických procesů a vztahů.

Seiko Hihara — *Untitled (Counting)*, 2022

VĚRONIKA ŠREK BROMOVÁ

Veronika Šrek Bromová (*1966) absolvovala *Ateliér ilustrace a grafiky* u Jiřího Šalamouna na UMPRUM v Praze. Její tvorba je primárně spojena s instalací, fotografií a performance. V roce 1997 a 2000 byla mezi finalisty Ceny Jindřicha Chalupického. Mezi lety 2002 až 2011 vedla ateliér *Nová média 2* na AVU v Praze.

Ve své tvorbě primárně vychází ze zkušeností získaných skrze vlastní tělo, s materiálem těla či těl „jiných“. Pracuje s tématem genderu a jinakosti. Dále rozvádí témata hranic vnitřní a vnější svobody, identity, individuálních vrstev lidské psychologie či duše. V poslední dekádě skrze rituální performance komunikuje s lidstvím a univerzální inteligencí s níž skrze své akce a tvorbu interaguje. *Planetu Zemi* vnímá jako živou bytost a *Vesmír* jako univerzální tělo, mezi kterými hledá vyváženost a jednotu. Vzájemně propojuje protiklady a hledá jejich střed.

Zastoupená díla Veroniky Šrek Bromové navazují na předešlé realizace, kdy experimentovala s kyanotypií, vytvářela výjevy blízké tématu *Vanitas*, díla s otiskem reality na pruhy a větší formáty hedvábí nebo bavlny. Vznikají modrobílé otisky abstraktních či více reálných výjevů. Téma námi vnímané svrchní vrstvy reality, zkoumá skrze *Tagy reality*. Přírodní povrchy „skenuje“ pomocí mobilního telefonu. Vznikají horizontálně orientované pásy, které fungují jako panoramatické záznamy reality.

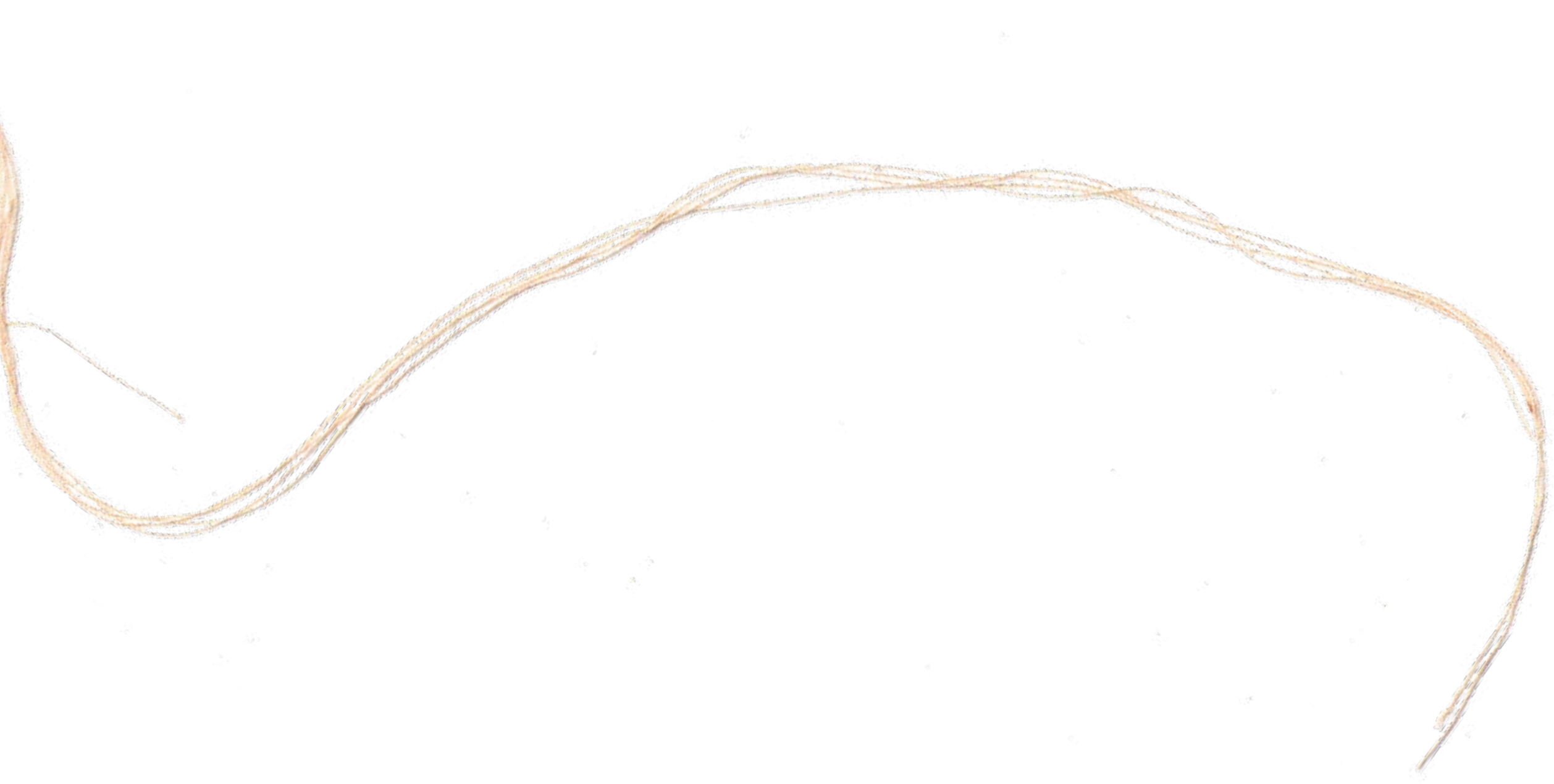

Veronika Šrek Bromová — *Kyaonotypie z cyklu Vanitas*, 2020 – 2022

Veronika Šrek Bromová — *Blurring of reality*, 2021

DOPROVOZDNÝ PROGRAM

V rámci doprovodného programu k výstavě *Hladce Obrace: Od sebe sama, kolem prázdna a skrze něj* proběhl workshop se Seiko Hihara s názvem *Kruh v červené – Circle in red*. Během programu mohli účastníci vstoupit do kontaktu a komunikace s druhými, seznámit se a navázat spojení pomocí vyšívání na záda ostatních účastníků. Workshop reflektoval to, že i když může být postup jednotlivých gest během rituálu stejný, konkrétní výsledek, tedy to, co nám rituál osobně přináší, je jedinečný.

Kruh v červené – Circle in red

K výstavě proběhl také kurz akvarelu *MONOCHROM*. Workshop připravovaný Alinou Mamedovou nabídl zážitek skrze práci s akvarelovou malbou. Soustředil se nejen na finální výsledek, ale především na čas a proces strávený při tomto kreativním gestu. Účastníci se seznámili s barvami, jejich možnostmi a vyzkoušeli si techniky práce na mokřém a suchém povrchu. Dále účastníci prozkoumali povahu rituálů skrze program galerijní jógy.

Děkujeme všem, jež se na doprovodném programu podíleli.

Kurz akvarelu *MONOCHROM*

OBRÁZOVÁ PŘÍLOHA

Vernisáž výstavy *Hladce Obrace: Od sebe sama, kolem prázdná a skrze něj* v Domě umění Ústí nad Labem

A close-up photograph of a dog's face, showing its eyes and fur. A small, rectangular sign is placed on the bridge of its nose. The sign has a dark green background with white text and a white image of a hand pointing. The dog's fur is a mix of white and light brown. The background is a soft, out-of-focus yellowish-brown.

Kdyby tvůj strach
měl hlas
co by ti řekl?

Publikace je vydaná při příležitosti výstavy
Hladce obrace: Od sebe sama, kolem prázdná a skrze něj.

Výstava se konala v rámci magisterského studijního programu prvního ročníku Kurátorských studií FUD UJEP. Cílem výstavy bylo osvojit si praktické i teoretické aspekty organizace výstav a práce v kulturním provozu. Velké poděkování patří všem, kteří projekt podporovali a kteří se na jeho přípravě organizačně a produkčně podíleli.

Výstava získala podporu Domu umění Ústí nad Labem a dále vnitřních grantů na Fakultě umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem.

Fakulta umění a designu Univerzity Jana
Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem
Pasteurova 9, 400 96 Ústí nad Labem

Editorky: Ester Klingerová, Hana Sedláčková
Odborné texty: Martin Kolář, David Kořínek
Odpovědná redaktorka: Klára Mrkusová
Supervize katalogu: Lenka Sýkorová
Fotografie: Filip Trubač, Martin Polák
Grafická úprava: Jakub Filip Vorlíček
Anglický překlad: Anastasia Taran

Vydala jako E-knihu Fakulta umění a designu
Univerzity Jana Evangelisty Purkyně
v Ústí nad Labem, v roce 2023.
Počet stran: 30

ISBN 978-80-7561-428-5

Dům umění
Ústí nad Labem
House of Arts

Dům umění
Ústí nad Labem
Klíšská 1101/129a
400 96

Otevírací doba
úterý / čtvrtek / pátek 10—18
středa 10—19
sobota 10—16

f DumumeniUL
@ dum_umeni
Dům umění Ústí nad Labem
dum_umeni

